

»Tudi jaz pojdem s svojo družino! ... Skupaj se bomo peljali domov, kakor smo se bili skupaj pripeljali semkaj,« je govoril Polde.

Mati je pa sedela na stolu kraj Rozalke in Silve. Vesela je bila.

»Še leto dni bomo živeli v tem neprijaznem podstrešju, potem pa domov! In pričeli bomo novo življenje v domovini. Kajti žalostno je, da odhajajo mladi ljudje v tujino, ki jih izžema in izmozgava. Doma pa primanjkuje delavnih rok.«

Veselo so se razgovarjali ti ljudje do pozne noči. Vsa lica so se lesketala radosti in v veselem upanju so utripala srca vsem ...

(Konec.)

Pater Bernardin.

(Václav Kosmák — Jožef Gruden.)

Lukovski župnik je bil na stara leta nadušljiv in čestokrat nesposoben, da bi bil opravljal svoje dolžnosti. Zato si je izprosil duhovnega pomočnika, kapucina p. Bernardina. Ta vse časti vredni duhovnik je ljubil otroke iz vsega na videz strogega srca, pa je celó z veliko požrtvovalnostjo bolj nadarjene dečke v svoji siromašni kaplaniji pripravljajal za srednje šole.

Moj oče je izvedel zanj in ker je želel, da bi imeli kdaj otroci »lažji kruh« nego on — kakor je rad rekel — me je vèdel nekoč k prijaznemu kapucinu in ga prosil, da me sprejme v pouk.

P. Bernardin je stal pred menoj resen kakor sveti Frančišek Pavlanski na oltarju v martinkovski cerkvi. Toda čudno to: nič se ga nisem bal. Zrl sem vanj z veliko spoštljivostjo kakor v svetnika, pa odgovarjal sem na njegova vprašanja, kar mi je prišlo na jezik.

Čez nekaj časa je rekel pater mojemu očetu: »Gospod Kosmák, pošiljajte torej Venčka v božjem imenu k meni. Zdi se mi, da se bo iz njega kaj napravilo.«

Odsihmal sem hodil sleheren dan — izvzemši nedelje in praznike — k p. Bernardinu v Lukov, celo poldruugo uro tja in poldruugo uro domov — in dečki korakajo dobro! — Ondaj mi je bilo devet let.

Nekóč v adventu je bila zjutraj gosta megla in jelo je snežiti. Mati so prosili očeta, da bi smel ostati doma, češ, da danes ni varno življenja. Toda oče so zavrnil, naj mati ne kazi otrok — ej, to se je malokdaj dogajalo! — ter mi veleli, naj odidem takoj. Mati pa so mi deli v vsak žep kos gorke pogače, me pokrižali — pa sem jo ubral v imenu božjem proti Lukovu. Odkritosrčno povedano, kar nič sitno mi ni bilo to. Vajen sem bil teči kakor zajec na polju, pa mi še na misel ni prišlo, da bi ne storil, kar so ukazali oče.

V Lukov sem pritekel zasnežen kakor snežen možiček. Ko me je zagledala dobra župnikova kuharica, je plosknila z rokami, pa poklicala

gospoda župnika: »Častiti gospod, pojdite no gledat. Venček je v tem snegu prišel! Ubožček, kakšen je!«

Gospod župnik je pogledal name in se zavzel: »Fantiček, ti si pa za kaj! Se nisi nič bal?«

Jaz sem pogledal nanj začudeno: »Ne!«

»Prav praviš. Tebe nihče ne ukrade, in angelvarih hodi s tabo. — Nežika,« je naročil kuharici, »dajte mu kaj jesti, deček je ves premrl.«

Usmiljena kuharica me je poživila; potem sem se šel pa h kapucinu učiti.

Sneg je padal ves božji dan in čimdalje gostejši.

Kapucin se je bal zame in mi je takoj ob dveh rekel: »Venček, kar domov pojdi, da ne boš hodil v temi. Ako bo pa jutri zopet tako kakor danes, pa ostani doma.«

Pa sem se oblekel, vzel torbo s knjigami, poljubil kapucinu roko in krenil proti domu.

Gospod župnik je stal med vrati pa kadil. Kakor se spodobi vljudnemu dečku, sem poljubil roko tudi njemu.

»Kam pa greš?« me je vprašal.

»Domov.«

»Te je p. Bernardin poslal?«

»Da.«

»Nikamor ne moreš! Tukaj boš ostal,« se je obregnil name. »V kuhinjo pojdi, pa uči se.«

Meni je šlo na jok. »Doma me bodo, če ne grem,« sem zatarnal.

»Nič se ne boj,« me je pogladil dobri gospod, »bom že jaz zate govoril. Pojdi le z mano.«

Prijel me je gospod za roko pa odpeljal v kuhinjo. »Nežika, gosta vam peljem. Le pomislite: deček je mislil v tem vremenu domov. Jaz pravim, naj ostane pri nas. Brez srca bi bil, če bi ga pustil v ta metež.«

»I, saj res ne more nikamor,« je pritegnila kuharica. »Ostani kar lepo tukaj, fantek! Viš, tamle na peč boš legel, pa se boš naspal na gorkem.«

»Naši bodo zame v strahu, če me ne bo,« sem potožil in mislil na dobro mater.

»Naj bodo, nič za to. Drugič te vsaj ne bodo v takem vremenu pošiljali z doma. — To je vest,« se je zaježil gospod župnik.

Slekel sem torej suknjo, sedel na stolček pod oknom, pa se začel učiti.

Kuharica mi je prinesla kos kruha pa dve jabolki. »Ná južino, Venček, pa odloži knjige. Saj si se cel dan učil.«

Pogledal sem jo z radostno hvaležnostjo, ki je ljudem najkрасnejše plačilo za izkazane dobrote, pa sem se ji zahvalil.

Pogladila me je: »No, no, si že priden. Ko se bodo vrnili gospod župnik, jim boš pa zapel. Spomni se medtem na kakšno lepo pesem.«

Ko se je začelo mračiti, je prišel gospod župnik spet v kuhinjo, pa je sedel poleg ognjišča na naslanjač.

»Kaj pa zvečer doma počneš?« me je vprašal.

»Malo se učim, potem grem pa spat.«

»Kaj pa delajo vaši?«

»Šivajo pa prepevajo.«

»Ali ti kaj znaš?«

Pokimal sem z glavo, da znam.

»No, pa zapoj gospodu župniku,« mi je prigovarjala kuharica. »Če boš zapel lepo, boš dobil pa za večerjo jetrnico.«

Ni me bilo treba dolgo prositi.

Starček in kuharica sta sedela tiho. Zunaj je pa tulil veter in sneg je pral okna. V peči je prasketal ogenj, jaz pa sem pel:

Naglo si mi zâšla,
zvezda mojih dni,
kot utrinek zvezdni
šine sred noči.

Iz oči zastonj mi
tečejo solzé,
tvoja blede lica
več ne zarudé.

Kmalu si zgânila —
nisem se nadjal —
v eni sami noči
cvet je z grma pal.

Tvoje lice blede
več ne zarudi,
rožica premila
več ne zacveti.

Oh, zastonj na cvetko
z neba hlad rosi,
nikdar več ne vrne
revici moči.

Več ne boš dehtela,
roža, meni ti,
več ne boš sijala,
zvezda mojih dni.

Gospod župnik si je odkâšljeval, kuharica si je pa otirala solze. V tem je pa zunaj zapel zvonček.

»I, kdo pa zdaj?« se je začudil gospod župnik. »Pa menda vendar ne bo treba kam z Bogom?«

Kuharica je zaklicala v hištrno dekli, naj gre odpirat.

Dekla je skočila, in kmalu sem zaslišal iz veže očetov glas: »Sam Bog vam povrni! Bal sem se že, da ga je zamelo.«

Tedaj so vstopili oče.

»Aha!« jim je zaklical župnik veselo. — »Dober večer, Bog dai. Kosmâk. Ste se že bali za fantka, kaj?«

»I, kako bi se ne? Šel sem mu naproti, pa ko ga nisem srečal, sem kar trepetal.«

»No, saj ste tudi lehkó, — Človek, kje imate pa pamet? V takem metežu pa pošiljate dečka tako daleč!«

»Ponižno prosim, rad bi videl, da bo kaj iz njega,« so se opravičevali oče.

»To je vse dobro! Toda le po pameti! Ti presneti človek, ti, če bi bil deček na cesti konec vzel, kaj bi bilo potem? In iz tega fantkâ bo še kaj! Veste kaj — jaz mu preskrbim streho, in kadar bo grdo vreme, bo ostajal pri nas, da ne umre na cesti.«

Pogovarjali so se potem še nekoliko z očetom, gospod župnik je očeta pogostil, in razšli smo se v najboljši ljubezni.

Konec vseh koncev je bil pa ta, da sem pozimi ostajal v Lukovu. Drugače bi si bil gotovo nakopal smrtno bolezen, ali pa bi bil moral obesiti vse učenje na klin.

Deklamovanke.

4. Muzikant.

Ko bi znal,
pesmico bi zaigral,
pesmico veselo,
da bi vsako srce
zadrhtelo ...

Pa odšel bi prek sveta,
prek devetih deželâ
in pred vsakim domom
bi obstal,
pesmico veselo
zaigral ...

In iz duše žalostne
bi izginila bridkost,
mesto nje pa vstala bi
sreča in radost ...

Hoja, hoja,
vsi bi pesem poslušali,
hoja, hoja,
vsi ob njej bi se smejali ...

Pa bi vpraševali:
»Hej, odkod si, fant,

da igraš takó
sladko in lepó,
kakor ni igral nam
prav noben še muzikant?« —

»Kaj vprašujete!
Raje slušajte
pesmi glas!

Saj nikdar nihče
izmed vas
take pesmice
slišal več ne bo ...«
To bi jim dejal
in igral ...

Pa bi hodil prek svetâ,
prek devetih deželâ
in igral bi in igral ...

Duša bi mi trepetala,
sreča tiha bi se v njej
radostno smehljala ...

Vekomir.

5. Vojaška.

Zapustil bodem še nocoj,
kar drago mi je, kar svetó,
ker domovina kliče v boj,
na delo moram zdaj srčno.

Oj, z Bogom, oče, mati vi!
Oj, z Bogom, bratje in sestre,
pozdravljeni mi, znanci vsi,
domači hribi in gore!

Ko bode boj divjal besneč,
ko bodem v bojni vrsti stal,
na rami puško, v roki meč,
spomin na vas me bo krepčal.

Bog ve, če videl bom še kdaj,
kar drago mi je, kar svetó,
domači svet, domači kraj,
ki ljubim ga nad vse srčno.

Milutin S.

